

Tidsskrift for *Erøavl*

August - September 2008 · nr. 1

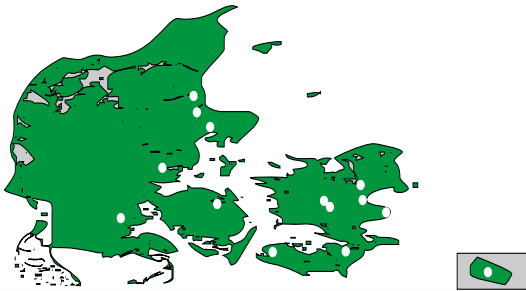
Efterårsbehandlinger af rajgræsmarker

Raps af flere grunde

Delegeretmøde i Antwerpen

10 år med et godt fællesskab

DLF-TRIFOLIUM Danmark:

Hovedkontor:

Ny Østergade 9 . Postboks 59 . DK-4000 Roskilde.
Telefon 46 33 03 00 . Telefax 46 32 08 30
DLF-TRIFOLIUM på internettet: www.dlf.dk

Afdelinger på Sjælland:

Ringsted, Småldsvej 22, Benløse, 4100 Ringsted. Tlf. 57 61 22 77.
Fax 57 67 20 50.

Afdelingen på Bornholm:

Aakirkeby, Birgersvej 15, 3720 Aakirkeby.
Tlf. 56 97 43 35. Fax 56 97 43 25.

Afdelinger på Lolland-Falster:

Nr. Alslev, Nr. Vedbyvej 1, 4840 Nr. Alslev.
Tlf. 54 43 43 81. Fax 54 43 43 69.

Nakskov, Stensøvej 1, 4900 Nakskov.
Tlf. 54 92 25 11 . Fax 54 92 52 22.

Afdelingen på Fyn-Langeland:

Odense, Højmevej 12, Højme, 5250 Odense SV.
Tlf. 66 17 02 30. Fax 66 17 22 51.

Afdelinger i Jylland:

Hadsund, Produktvej 10, 9560 Hadsund.
Tlf. 98 57 43 66. Fax 98 57 20 59.

Randers, Carlsberggaard, Hadstenvej 20, 8940 Randers SV.
Tlf. 87 11 41 40. Fax 87 11 41 41.

Langkastrup, Kastrupvej 5, Langkastrup, 8960 Randers SØ.
Tlf. 86 49 45 00. Fax 86 49 50 90.

Hedensted, Odinsvej 20, Postboks 8, 8722 Hedensted.
Tlf. 75 89 00 88. Fax 75 89 02 47.

Skodborg, Industriparken 22, Skodborg, 6630 Rødding.
Tlf. 74 84 85 99. Fax 74 84 84 74.

Planteforædling:

DLF-TRIFOLIUM A/S, Dansk Planteforædling. Research Division
Højerupvej 31, Postboks 19, 4660 Store Heddinge.
Tlf. 56 50 30 23. Fax 56 50 35 24.

Prodana Seeds A/S:

Salg af plænegræs, færdiggræs, sprøjtesåning, gødning, blomsterløg og maskiner.
Fåborgvej 248, 5250 Odense SV. Tlf. 63 17 16 00. Fax 63 17 16 19.

Medlemsblad for DLF AmbA

Udgiver: DLF AmbA

Oplag: 5.900 stk.

Artiklerne må gengives med
kildeangivelse.

Grafisk produktion og tryk:
SvendborgTryk

Redaktion:

Lene Krüger (ansvarshavende)
E-mail: lk@dlf.com

Ny Østergade 9
Postboks 59
4000 Roskilde
Tlf. 46 33 03 00
Fax 46 32 08 30

Redaktionsudvalg:

Godsejer Benny Kirkebække Christensen
Hevringholm . 8961 Allingåbro

Gårdejer Poul Skov Nielsen
Hanebjergvej 2, Sallerup . 4760 Vordingborg

Gårdejer Christian Høegh-Andersen
Luenhøj, Sdr. Kirkebyvej 7
4800 Nykøbing Falster

Gårdejer Hans Boesen,
Skovmøllevvej 16, 5474 Veflinge

Avlschef Erling Christoffersen
DLF-TRIFOLIUM A/S . 5250 Odense SV.

Planteavlskonsulent Lars Møller Christensen
Vestjysk Landboforening
Herningvej 3-5 . 6950 Ringkøbing

Specialkonsulent Barthold Feidenhans'l
Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret
Udkærvej 15 . 8200 Århus N

Tidsskrift for *Frøavl*

Forsiden

I dette blad besøger vi driftsfællesskabet I/S M.O.J., hvorfra forsidenes høstbillede stammer

INDHOLD

Her finder du DLF-TRIFOLIUM	2
Lederen	3
Efterårsbehandlinger	4
Raps af flere grunde	6
Delegeretmøde i Antwerpen	8
Mejetærskertræf	11
10 år med et godt fællesskab	12
Lidt om os	15

En frøhøst med positive overraskelser

Hvert år før høst er der mange overvejelser om, hvordan høsten falder ud.

I år, hvor vi havde tørke og varme i maj, bar mange marker præg af dette op til høsten. Det var derfor med stor bekymring, at vi lyttede til fagfolkernes ret pessimistiske vurderinger af det kommende udbytte.

Heldigvis er det gået langt bedre end frygtet. Udbyttet har overrasket positivt, og det ser endda ud til, at vi får en meget flot frøkvalitet med høj vægtfylde og lavt rensesvind. Derudover blev høsten så godt som overstået på rekordtid, da den blev gennemført under optimale vejrforhold.

Stik imod alle forventninger regner vi derfor samlet set med, at høst 2008 bliver en gennemsnitshøst. Desværre dog med store variationer. Der er flere arealer, som har lidt meget under tørken og ikke har givet fuldt udbytte. Mens andre marker til gengæld har givet tilsvarende over gennemsnittet.

Vore afdelinger rundt om i landet har nu travlt med at indtage høsten, som vi har god brug for. Efter nogle lidt sløve salgsmåneder tidligt i foråret blev forbruget nemlig fornuftigt i maj og juni, så det ser ud til, at vore mål for årets salg opfyldes. Sammenholder man det opnåede salg med den lille høst i 2007, betyder det en lagerreduktion på op til 10.000 tons for os i Danmark i den forgangne sæson.

Vi høster ligeledes på et lille areal i 2008, så vi regner derfor med, at også frøpriserne vil afstedkomme positive overraskelser den kommende tid.

Truels Damsgaard

Efterårsbehandlinger af rajgræsmarker

Af Peter Krog-Meyer
Avlschef
DLF-TRIFOLIUM A/S

Markerne med rajgræs kan deles op i tre kategorier. Der er 1) marker udlagt i dæksæd om foråret, 2) marker udlagt i renbestand om sommeren og 3) marker, hvorpå der høstes mere end et år.

1) Marker udlagt i dæksæd

Langt de fleste marker med alm. rajgræs udlægges i dæksæd af vårbyg om foråret. Mange års forsøg og erfaring har vist, at dette er den sikreste etableringsform. Ofte spiller arbejdsfordelingen med travlhed omkring høst ind.

Afpudsning straks efter høst

Efter høst af dæksæd er det sommetider aktuelt at køre marken over og foretage en afpudsning af stubben samt knusning og fordeling af avner, halmrester mv. På den måde giver man udlægget lys, hvis der er lang stub eller halmrester. Til arbejdet kan man fint anvende både rotor- og slaglepudsere. Hvis der ikke er for meget halm, kunne en tredje mulighed være at bruge en treleddet slåmaskine, en såkaldt butterflymodel, der udmærker sig ved en meget høj kapacitet (ca. 10 ha pr time).

Gødskning og ukrudtsprøjtning

Plænetyper udlagt i dæksæd vil ofte have behov for 30 kg N ret hurtigt efter høst for

Afpudsning af halmstub

Efteråret nærmer sig, og en vigtig del af frøavlens er også for denne årstid en korrekt pasning af frømarken. Ikke mindst efterårsbehandlingen af rajgræsmarker er vigtig, og artiklen her handler især om alm. rajgræs

Kverneland slaglepuder

at komme i gang, hvis der er "spist op" af udlægsafgrøden.

For at opnå den bedste effekt er den bedste ukrudtsstrategi for tokimbladet udlæg i dæksæd normalt en splitsprøjtning. Har vejrbetingelserne ikke været til splitsprøjtning i foråret, kan man, hvis man finder det nødvendigt, foretage en supplerende i september. F.eks. med 0,5-1 tablet Express ST/ha.

De stigende kvalitetskrav mht. renhed både i plæne- og foderrajgræsser, stiller stadig større krav til frømarken. Det er bla. problemer med enårig rapgræs, som man altid skal være opmærksom på. Efter, at Tribunil er udgået, er mulighederne for kemisk bekæmpelse yderligere blevet begrænset. Et forsøg på at begrænse mængden af enårig rapgræs i udlægsmarker af alm. rajgræs har medført, at nogle har forsøgt sig med en sen sprøjtning med Stomp. Strategien er her at bekæmpe det

største enårig rapgræs. Det, som evt. spirer frem i løbet af vinteren, vil ikke få de samme vækstbetingelser og en størrelse, så det bliver et stort problem i frøåret. Problemet med enårig rapgræs er et af de områder, som vi løbende laver frøavlsforsøg om hos DLF-TRIFOLIUM.

2) Marker udlagt i renbestand om sommeren

En del rajgræsmarker etableres om sommeren. Det kan være sorter, hvor vi afventer udsæd af ny høst. De grovere typer kan udlægges indtil starten af september måned, og en god pløjning minimerer problemer med spildkorn i frøafgrøden.

Normalt bør der tilføres kvælstof. Efterårsudlagt rajgræs har en særlig N norm på 34 kg N/ha. Ukrudtsbekæmpelsen er vigtig, da udlægget, udover tokimbladet ukrudt, ofte er i konkurrence med græsukrudt som vindaks, alm. og

Afbrænding på Høegholm, Djursland

enårig rapgræs. Her har udlægget intet forsring. Behandling mod tokimbladet ukrudt foretages med 0,5-1,0 l Oxitril eller en halv til en hel tablet Express ST. For at få en virkning på enårig rapgræs anvendes DFF i en dosering på 0,05-0,1 l. Husk, at der kræves en passende jordfugtighed for at få en tilfredsstillende virkning. Med denne form for behandling er der observeret virkninger på enårig rapgræs.

For behandling med såvel Boxer som Stomp til rajgræs udlagt i august måned er der off-label godkendelse. Boxer anvendes med 0,4-0,5 l/ha og Stomp med 1-1,5 l/ha. Disse midler anvendes til bekæmpelse af bla. enårig rapgræs og vindaks. Anvender man DFF, Boxer eller Stomp, er det vigtigt, at frøet er sået i 2-3 cm dybde. DFF er skånsom, mens Stomp og især Boxer iflg. forskellige forsøg kan have en hårdere virkning på udlægget.

3) Marker, hvorpå der høstes mere end et år

I enkelte marker af alm. rajgræs, især ved grove fodertyper, kan man få et fornuftigt resultat ved genhøst. En afbrænding af rajgræsmarken kan være en god start, men i praksis lader det sig dog næsten aldrig gøre. Enten er det for vådt, og man opnår en uensartet afbrænding, eller også er det for tørt, hvorfor afbrænding ikke er mulig pga. forbud. Bebyggelser, nåleskove, veje og modne kornmarker kan også forhindre, at man kan foretage afbrændinger.

Afpudsning af frøgræsstubben

Den mest almindelige form for behandling af marker, hvorpå der høstes mere end et år, er gentagne afpudsninger. Har der været lejesæd, ser man tydeligt efter få dage, at stubben, hvor man har kørt i lejesædsretningen, har rejst sig op igen. Er frøgræsshalmen snittet, er det ofte nødvendigt at foretage overkørslen/afpudsningen for at få en fuldstændig fordeling. Det er vigtigt, at man tilstræber, at frøgræsshalmen kommer helt ned på jorden mellem planterne.

På den måde forhindres spildfrø at spire frem, og omsætningen af frøgræsshalmen forøges. Et stort lag, f.eks. på grund af stop med mejetærskeren, vil få planterne til at gå ud. Afpudsning straks efter høst må ikke forveksles med afpudsningen af frømarken i september/oktober. Afpudsningen straks efter høst er nødvendig for at sikre en god start.

Det er vigtigt at undgå de såkaldte luft-rødder, hvor græsset danner nye skud fra de gamle planter. Vi ved erfaringsmæssigt, at netop denne afpudsning tit bliver overset, da man på dette tidspunkt har meget travlt med høsten. I denne kombination er der fra tid til anden, og når der er fugtigt nok, forsøgt en sprøjtning med Boxer mod spirende spildfrø. Resultaterne fra praksis viser dog, at der opnås en meget varieret effekt.

Afpudsningen følges op med endnu en i september/oktober måned, og bliver marken kraftig, vil der være behov for flere afpudsninger. Teorien bagved er også, at de nyfremspirede frø skal hæmmes og udkonkurreres i kampen med de genspirende græstuer. Ofte ser vi, at en genhøstmark bliver alt for tæt og nærmest ligner en græsplæne om efteråret. De mange skud her vil ikke være i stand til at danne frøstængler. Resultatet bliver derfor en mark, der næste år er alt for tæt med for meget bundgræs, for få frøstængler og lavt frøudbytte.

Efterårsgødskning

På nogle frømarker, især med fodertyper, anvendes marken til slæt eller afgræsning.

Plantedirektoratets normer giver mulighed for gødskning til slæt. Tidlig frøgræs, der er høstet før 1. august, kan tilføres 109 kg N/ha (jb. 5-6). Sildige typer, høstet efter 1. august, kan tilføres 52 kg N/ha (jb. 5-6). Der er visse krav om dokumentation af udbytte – se Plantedirektoratets vejledning. Slættet tages typisk i slutningen af september eller de første dage af oktober måned. På denne måde får marken tilstrækkelig tid til at gro op igen inden vinter.

Andre løsninger

Nogle frøavlere bruger en spaderulleharve eller en alm. S-standsharve, så man foretager en udtynding af den gamle frømark. For at få et godt udbytte med denne løsning kræves en god teknik og timing.

Enkelte frøavlere har ligeledes forsøgt udtynding med sribesprøjtning af glyphosat. Denne metode anses dog for noget usikker.

Grundlaget for en succesfuld frøhøst

For at opnå høje frøudbytter af en god kvalitet kræves der 100% bevågenhed fra start, og der er således al mulig grund til at være opmærksom på frømarken straks efter høst. Grundlaget for en succesfuld frøhøst vil dels være en sikker etablering dels en rigtig behandling efter høst af dæksæd og græsfrø.

Med de nuværende markedsudsigter for alm. rajgræs er der behov for sommerudlæg. Med den forholdsvis tidlige høst i år, er der også tid til det.

Får er velegnede til sen afgræsning

En stærk aktør på rapsmarkedet

Af Peter Krog-Meyer

Avlschef

DLF-TRIFOLIUM A/S

I disse dage beslutter rigtig mange avlere, hvor stort et rapsareal de vil etablere til høst 2009. Gode udbytter i høst 2008, en tidlig høst, færre snegle og gode rapspriser er forhold, der taler for et øget rapsareal. Hos DLF-TRIFOLIUM vil der også i år være mulighed for at tegne kontrakt til en fast pris for høst 2009, og vi vil igen være helt i front for at sikre vore avlere de bedste vilkår. Både hvad angår udsæd af højtydende rapssorter og den bedste bundlinje for raps af høst 2009.

Rapsens historie

Frøfirmaer har haft en lang tradition for at beskæftige sig med raps. For de firmaer, som i tidens løb er fusioneret til DLF-TRIFOLIUM, har forædling og markedsføring af nye rapssorter og handel med industriraps gennem årene været en betydelig aktivitet.

Forædlere har i tidens løb bidraget med mange gode rapssorter, hvis stadigt forbedrede forædlingsegenskaber har været til gavn for brugerne. Det skete blandt andet, da man i firserne gik fra enkeltlave til dobbeltlave rapssorter. For nogle år siden solgte DLF-TRIFOLIUM dog sine rapsforædlingsaktiviteter for at styrke handlen med industriraps.

DLF-TRIFOLIUM er måske nok mest kendt for kløver- og græsfrø, men faktisk er vi også stærke og konkurrencedygtige i opkøb af industriraps, og vi arbejder konstant på at styrke vor position

Godt repræsenteret

Da DLF-TRIFOLIUM blev dannet, samlede vi handel, administration og rapsløstik i vor Randers afdeling. I takt med den øgede interesse for raps har vi løbende styrket indsatsen på rapsfronten og råder i dag over ti lejede lagre fordelt over det meste af landet. Vi er til stadighed på udkig efter passende lagre i de områder, hvor DLF-TRIFOLIUM ikke er repræsenteret i forvejen.

Derudover har vi en sikker og stabil aftager til industriraps, da vi er aktionær i oliefabrikken SCANOLA i Århus. Her forarbejdes godt en tredjedel af den nuværende danske rapssav.

Nyt produktionsanlæg

Op til høst 2008 har vi valgt at udvide vort produktionsanlæg mht. rapshåndtering i Randers. Dette er hovedsageligt sket som en konsekvens af den store forøgelse af rapstonnagen de seneste par år. Anlægget består bla. af et nyt, stort påslag, ny renser og nye transportanlæg i rapshallerne. På den måde er kapaciteten blevet væsentligt forøget, og arbejdet med raps er blevet mere rationelt.

De nye investeringer betyder en stor reduktion af risikoen for kø og ventetid ved levering i høst, og vi kan således tilbyde endnu bedre vilkår for vore avlere.

Der er gang i indtaget af raps i Randers

En stærk organisation

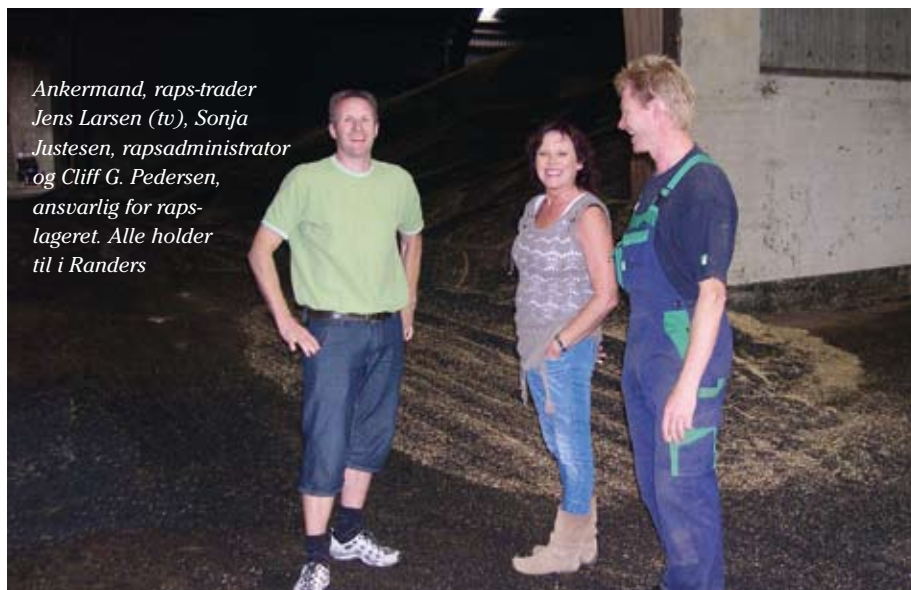
DLF-TRIFOLIUM har en effektiv produktions-, detail- og avlsorganisation, der sikrer en god og professionel betjening af vore avlere. Produktionsafdelingen med håndtering af varerne. Detailafdelingen med distribution af rapsudsæd. Avlsafdelingen med sine 25 frøavlskonsulenter, der altid er velinformerede om markedet og står klar til at betjene vore avlere på samme kompetente og effektive måde, som man kender det fra græsfrøavl.

Med nye kommunikationsværktøjer som online IT og SMS info er man til enhver tid i stand til at spotte markedet. Det er vigtigt i omskiftelige tider, hvor priserne påvirkes af et væld af faktorer fra hele verden.

Lave omkostninger

Gennem en konsekvent overvågning af markedet er vi altid aktive mht. køb og salg af raps. DLF-TRIFOLIUM har således udmærket sig inden for rapsområdet ved at være særdeles konkurrencedygtig. Også på omkostningssiden, hvilket gang på gang er blevet dokumenteret i flere forskellige landbrugsmedier og landøkonomiske foreninger.

Vore lavere tørrings- og renseomkostninger, omregningen til olie samt ikke mindst det faktum, at vi ikke beregner lagerleje frem til december eller tager lagersvind, er forhold, der styrker konkurrenceevnen over for andre firmaer. Sammenregnet ofte i niveauet 10-12 øre pr. kg. Det er vigtigt for avlere at medtage det i valget af handelspartner. Det handler jo om at sørge for at få den bedst mulige nettopris for sin avl.

Ankermand, raps-trader
Jens Larsen (tv), Sonja
Justesen, rapsadministrator
og Cliff G. Pedersen,
ansvarlig for raps-
lageret. Alle holder
til i Randers

Raps af flere grunde

Af Jens-Olav Høst
Salgschef
DLF-TRIFOLIUM A/S

Udover at være en rigtig god sædskifteafgrøde er raps også en af de afgrøder, der giver en god udnyttelse af gylle såvel efterår som forår. Dette er væsentligt med de stigende gødningspriser, vi allerede har og kan forvente at få fremover. Sidst men ikke mindst er vinterraps en formidabel afgrøde som dæksæd til udlæg af frøgræs i efteråret. En frøafgrøde får tidligt lys efter høst af vinterraps.

Udlæg af raps

Selve udlægget etableres let, da udlæg af feks. rødsvingel og strandsvingel kan blandes direkte med rapsfrøene og sås ud i samme dybde som rapsen. Udlæg af engrapgræs er lidt mere følsomt over for en for dyb såning, hvorfor vi anbefaler at køre marken over en ekstra gang med konventionel såmaskine eller evt. udså med frøsåkasse. Mange rapsmarker blev i sidste sæson plaget af snegleangreb, og her kan frøsåkassen også komme til sin ret. Sammen med græsudlægget opblandes og udsås 5 - 6 kg sneglegift pr ha.

Sortiment

Rapsdyrkingen ser ud til at kunne få endnu et løft i den kommende sæson. Mange spår, at vi vil se arealstørrelser i nærheden af 200.000 ha. Dette er et niveau, vi ikke har været i nærheden af siden først i 1990'erne. Udviklingen er naturligt drevet

Faktaboks

- Rapsdyrkingen spås løft op til 200.000 ha
- Vælg sort også efter olieindhold
- Raps som dæksæd for frøgræs

Raps er som bekendt en af de bedste sædskifteafgrøder, vi råder over. Det er velkendt, at vinterhvede efter raps giver et merudbytte på 8 - 10 hkg / ha i forhold til vinterhvede i et kontinuerligt kornsædskifte

Vinterraps - sorter fra DLF-TRIFOLIUM 2008 og 2009

LIONESS - liniesort Topsort 2007 og 2008 – Meget højt olieindhold

På grund den hurtige udvikling om efteråret tåler Lioness sen såning bedre end de fleste andre sorter. Derfor er Lioness et oplagt sortvalg, hvis der skal sås vinterraps i begyndelsen af september

EPURE - liniesort NYHED 2008 - Merudbytte og bred tilpasning

I Landsforsøg 2007 havde Epure forholdstal 105 for udbytte og i værdiafprøvningen samme år ydede Epure hele 10 % mere end måleblanding

TASSILO - hybrid NYHED 2008 - Hurtig vækst, højt udbytte

Tassilo har i Landsforsøgene vist et højt udbytte, god standfasthed og god afgrødehøjde ved høst

VISBY - hybrid NYHED 2008 - Robust, meget lovende sort

Hybrid med stort potentiale. Topsort i Tyskland, Landsforsøg 2008 tyder på samme høje placering i Danmark

af de stærkt stigende priser på raps, som nærmest har overhalet den udvikling, der har været på korn.

For at imødekomme efterspørgslen på udsæd til vinterrapsavlere kan DLF-TRIFOLIUM igen i år, som det fremgår af viste tabel, tilbyde et bredt sortiment af højtydende sorter til danske landmænd.

Olieindhold

DLF-TRIFOLIUM har i dag mulighed for at repræsentere sorter fra flere forædlere/sortsejere, og vi kan frit vælge mellem sorter, som vi ønsker at udbyde. Dette giver os god mulighed for altid at have et stærkt sortiment af højtydende sorter med højt indhold af olie.

Mængden af olie, der kan udvindes af et kilo rapsfrø, er væsentlig. Derfor afregner vi til vore avlere til højere pris jo højere

olieindhold, vi måler i de enkelte partier. Mange gange ser vi, at vore avlere faktisk bliver afregnet for flere kg standardkvalitet (raps omregnet til rent frø basis 40 % olie) end det antal kg råvarer, man har indleveret.

Netop derfor har sorter som LIONESS samt nyheder som EPURE fundet vej til sortimentet.

Liniesorter kontra Hybrider

På grund af flotte udbytteresultater er liniesorterne de senere år vundet frem i forhold til hybridsorterne i Danmark. I Tyskland, der er en stor rapsproducent, ser man dog det modsatte. Her er erfaringen - trods nogle år, hvor merudbyttet ved valg af hybridsorter ikke er væsentligt - at det stabilt høje udbytte og den øgede fleksibilitet i forhold til etableringstidspunkt i gennemsnit giver det højeste DB i raps-avlen. Hybridsorterne har jo netop en evne til at etablere sig hurtigt og give kraftige planter, hvilket er en fordel også under danske forhold.

Altafgørende er forarbejdet med såbedstilberedning i rapsavlen. Ingen forholdstal for udbytte eller olieindhold kan kompensere for et dårligt såbed med efterfølgende dårlig fremspiring.

Delegeretmøde i Holland/Belgien 2008:

Fra græsfrø til penge

Af Lene Krüger
Kommunikationschef
DLF-TRIFOLIUM A/S

132 ud af 150 delegerede havde valgt at tage imod tilbudet om en 2-dags tur til Antwerpen i Belgien og Kapelle i Holland. Den primære årsag til turen var det årlige delegeretmøde, der blev holdt på det gamle hospital Saint Elisabeth i Antwerpen. I dag omdannet til conferencecenter. Derudover levede turen også mulighed for at besøge en hollandsk avler samt Innoseeds i Kapelle, der er hovedkontor for DLF-TRIFOLIUMs hollandske datterselskab.

Signalforvirringer

Allerede fra starten af delegeretmødet – under formand Benny Kirkebække Christensens åbningstale – blev fokus lagt på de ofte vanskelige vilkår, danske landmænd må leve med. Formandens tale omhandlede de signalforvirringer, landbruget møder fra samfundet og politikere især. I denne tid har politikerne iflg. formanden mere travlt med at skabe stemmeslugende mærkesager end med at udtænke visionære handlingsplaner. Stemmeslugeren for politikerne lige nu er den såkaldte fødevarekrise, og dermed

Formand Benny Kirkebække Christensen talte om signalforvirringer

Det seneste år har budt på mange udfordringer for græsfrøavlere og for DLF-TRIFOLIUM. Lavt høstudbytte og de stigende kornpriser har trukket store veksler på arbejdet med at gøre græsfrøproduktion og frøvirksomheden til en attraktiv forretning dette år. Vi bringer her et referat af de orienteringer om året, der gik, som DLF AmbA's delegerede blev præsenteret for den 9. juni 2008

132 delegerede deltog i mødet, hvor bl.a. Truels Damsgaard, adm. direktør, aflagde status

må alle andre hensyn vige. Også de, der for kort tid siden var mærkesager og på det tidspunkt var helt ufravigelige.

Benny Kirkebække Christensen refererede blandt andet til de stigende priser på

eksporten og valutaindtjeningen. Pga. den verserende mærkesag beskyldes landmændene nu i stedet for at være medvirkende til fødevarekrisen. Og udpeges igen som skurke.

Benny Kirkebække Christensen afrundede sin tale:

"Måske synes I, at jeg har talt meget lidt om frø? Men jeg har ønsket at tegne et billede af de betingelser, som politikere, presse og paradokser udsætter os for hver eneste dag. Det er nemlig på denne baggrund, vi skal tage temperaturen på vor niche og spå om frøavlens muligheder både i konkurrence og samspil med kornet."

Prisudviklingen

Handlede formandens åbningstale om forholdene generelt for danske landmænd, så var de efterfølgende 6 timers møde koncentreret om græsfrøavl. Ikke mindst om prisudviklingen.

I 2007/08 har vi oplevet et faldende forbrug på omkring 15% hovedsageligt pga. et "grønt" efterår i 2007 og et sent og koldt forår.

Alligevel har DLF-TRIFOLIUM formået

Avlsdirektør Anders Mondrup (tv) vurderer, at den danske udlægsplan tegnes langt bedre end i øvrige europæiske lande

korn og græsfrø og nævnte, at det endelig ser ud til, at landmænd er på vej til at få den betaling for deres produkter, som de reelt har kæmpet for i mange år. Normalt mener politikerne, at dette er til gavn for

at presse afregningspriserne op med gennemsnitligt 40% set i forhold til høsten 2006. Det er sket efter en konsekvent salgspolitik:

"Som markedsleder i Europa er det vort ansvar, at priserne på græsfrø følger markedsudviklingen. Vi har hævet priserne så mange gange, at der til sidst var nogle af mine sælgere, der kaldte mig for PRESSEchefen," fortalte salg- og marketingdirektør, Søren Halbye. Talen om de stigende priser satte straks gang i spørgelysten.

Peter Bagge Hansen, Stege og Kurt Pedersen, Frederikssund ville vide, hvor toppen går for priserne på græsfrø?

"Det er helt rigtigt, at frøprisen ikke har toppet endnu. Her lige før høst, er det dog svært at spå om, hvordan priserne udvikler sig. Med en lav høst i 2007 og et lavt areal for høst 2008 er lagrene faldende, så der er intet, der indikerer, at priserne ikke stiger yderligere," var adm. direktør, Truels Damsgaards svar på de mange spørgsmål om den fremtidige prisudvikling.

Økonomi

Forecast viser, at DLF-TRIFOLIUM opnår en omsætning på omkring 2,2 mia. kr, hvilket ligger i samme niveau som for regnskabsåret 2006/07. Så selv om det kan ses på bundlinjen i moderselskabet, at DLF-TRIFOLIUM har afregnet til priser, der er

væsentligt højere end tidligere år, indikerer tallene, at regnskabsåret 2007/08 bliver tilfredsstillende. Ikke mindst fordi vi har formået at reducere vore omkostninger med 54 mio. kr. og har skabt et mere positivt cash flow. Vi har gjort forretningen mere likvid primært pga. en betydelig reduktion af vort varelager samt en reduktion af anlægsaktiver pga. strukturændringer.

Sidstnævnte skyldes først og fremmest de sammenlægninger af lokaliteter og arbejdsfunktioner primært i Holland og Danmark, som overtagelsen af Advanta har givet mulighed for. Det har betydet stordriftsfordele inden for logistik, produktion og avl, en øget effektivitet og en reducere af medarbejderstaben.

Besigtigelse af hollandsk græsfrømark

Salgs- og procesoptimering

Ud over den positive udvikling af vort cashflow har organisationen arbejdet hårdt med at foretage europæiske tiltag, der har øget profitabiliteten. Vi har implementeret One Company (OC), der er en IT platform, som understøtter processerne vedr. disponering, leverancer samt fakturering. Vi har etableret en europæisk engrossalgskanal, hvor tre hold sælgere er blevet til et hold – et tiltag kunderne har taget godt imod. Og endelig har vi lavet en europæisk udlægsplan, der har betydet en reduktion af antallet af sorter i den samlede produktion. Vi har allerede flyttet og vil fremover flytte sorter fra Holland til Danmark og vice versa, fordi der er en

Innoseeds' adm. direktør, Gert van Straalen (tv) og salg- og marketingdirektør, Søren Halbye

bedre økonomi i at have sorterne der, hvor de klarer sig bedst.

Strategi 2010, som vi er halvvejs igennem nu, har betydet, at vi er blevet hurtigere og billigere samt mere koordinerede inden for marketing. Det har blandt andet betydet, at vort ønske om at øge mængden af blandinger er steget fra 18.000 tons i 2007 til 20.000 i år. Samtidig har vi lanceret nye produkter, der har gjort vor markedsposition endnu stærkere. Bla. ForageMax, Johnsons og Masterline samt ikke mindst lanceringen af vort første gødningsprodukt, iSeed, produceret i samarbejde med Yara i Finland.

Endelig har vi startet forarbejdet med at indføre det IT baserede lagerstyringsystem, Warehouse Management System (WMS). Også dette vil på sigt betyde større produktivitet og rationaliseringer.

Innoseeds' laboratorium foretager op til 10.000 analyser om året

Frøproduktion på hollandsk

2/3 af Hollands græsfrøproduktion ligger i den sydvestlige del af landet. Derfor er hovedkontoret for DLF-TRIFOLIUMs hollandske datterselskab, Innoseeds, placeret i området her. I Kapelle håndterer man årligt omkring 24.000 tons græsfrø. Under besøget fik de delegerede mulighed for at se produktionen i Kapelle og besigtige byggeriet af den 7.000 m² store tilbygning, der forventes færdigbygget i løbet af efteråret. Herefter gik turen videre til en af de avlere, Innoseeds arbejder sammen med.

Markerne i Holland havde fået rigeligt med vand

Den 7.000 m² store tilbygning forventes færdig i løbet af efteråret

Peter Oxholm Tillisch, Vordingborg ville vide, om vi har kapacitet nok til en eventuel kommende stor høst, hvis vi konstant beskærer omkostninger og rationaliserer?

"Det er jo vor opgave at være klar til at kunne håndtere den høst, der kommer, og det kan vi også. Når vi har så stor en del af den danske høst, giver det os løbende muligheder for at forbedre og rationalisere. Efter min mening har vi også pligt til det", svarede Truels Damsgaard.

Fremtidige udlæg

Konkurrencesituationen mellem korn og græsfrø var svær i 2007, og det har givet udfordringer til tegning af arealer for høst 2009. Alligevel ser det ud til at lykkes godt.

"Vore avlere tror på os, for her er vi tæt på, at tegning er helt normal. Vi har allerede tegnet 92% af en meget stor udlægsplan. Det bliver garanteret bedre, end man opnår i Holland, Tyskland og Frankrig," vurderede avlsdirektør Anders Mondrup.

I Holland har det været svært at tegne arealer, og billedet er det samme i Frankrig, hvor man ikke mener, at græsfrø har politisk magt. Også i bla. Tyskland og Tjekkiet har det været svært at tegne nye aftaler pga. de høje kornpriser og de forudgående dårlige høstår.

Det er alt sammen forhold, der gør, at Danmark vinder markedsandele i 2009. Der er således grund til optimisme for danske frøavlere, og i salen på det gamle hospital Saint Elisabeth i Antwerpen blev der da også tænkt endnu længere frem.

Seniorrådgiver Henning Otte Hansen roste andelsselskabet

Henning Nielsen, Vemmelev ville vide, hvad avlerne skal lægge ud i 2010?

Svaret fra Anders Mondrup var meget enkelt:

"Vi mangler fortsat på mange hylder. Vi mangler hvidkløver, vi mangler rajgræs (også i 2009), vi mangler rødsvingel og i meget høj grad engrapgræs."

En lovende fremtid

Til delegeretmødet i Antwerpen var også seniorrådgiver fra Fødevarøkonomisk Institut, Henning Otte Hansen. Han talte om prisudviklingen på landbrugsprodukter generelt og græsfrø især:

"På grund af de stigende kornpriser er produktionen af græsfrø faldet. Det betyder mindre lagre og dermed højere priser. Der vil jo fortsat være et stort behov for græs," sagde han.

I Kapelle indtager, renser, blander, pakker, lagrer og forsender man basisfrø og C1 frø

Det er Henning Otte Hansens vurdering, at græsfrøproduktionen i Danmark står stærkt – ikke mindst pga. DLF AmbA.

"I har dynamik og strukturudvikling. I har volumen. I har en stigende eksport til lande uden for Europa – det er klare styrker. Og så har I en virksomhedsform, som jeres europæiske kolleger misunder jer. Det, at I idag kan sidde sammen her og diskutere og finde på løsninger er helt unikt. Det er godt og sundt at have debat, for I står jo i virkeligheden sammen," roste Henning Otte Hansen DLF AmbA.

Omkring 40.000 frøkasser står på lagrene i Holland

Også Truels Damsgaard ser lyst på fremtiden:

"Vor strategi i Europa med at lægge en meget stor produktion i Danmark og Holland virker rigtig. Vore markeder i Central- og Østeuropa vokser, og vi vil gerne på sigt etablere yderligere salgsselskaber, hvilket virker realiserbart," sagde han. "Vi har det rigtige marked i Europa, og vi mener, at vore konkurrenter har problemer med at begå sig her. Vi skal altså fortsætte på samme vej, som vi er på," sluttede Truels Damsgaard delegeretmødet 2008.

Rundvisningerne blev forestået af nogle af de 80 medarbejdere

Store maskiner i engrapgræs

Af Stig Oddershede
Avlschef
DLF-TRIFOLIUM A/S

Luftfugtigheden var 85 %, der var truende skydække, og vi havde enkelte smådryp. Dette var de barske betingelser, da høstdemonstrationen på Idalund ved Sakskøbing blev gennemført tirsdag den 15. juli under overværelse af omkring 70 landmænd. Formålet med dagen var at undersøge, hvordan spild og kapacitet hænger sammen på rotortærskerne.

Et godt samarbejde

De ekstremt vanskelige forhold til tærskning af engrapgræs, gjorde det endnu mere udfordrende for de deltagende rotormejetærskere. Derudover skulle engrapgræsset oven i købet tages på roden.

Engrapgræs er en af de sværeste frøafgrøder at høste, og det kræver tålmodighed at afskilte de små og ofte hårede frø fra resten af materialet. Naturligvis bliver det ekstra svært, hvis ikke høstvejret er med fuld sol, og afgrøden ikke er helt tørret op. Derfor var det dygtige fagfolk, der var med til at afvikle demonstrationen arrangeret af DLF-TRIFOLIUM og Frøavlforeningen på Lolland-Falster. Demonstrationen skete i samarbejde med maskinkonsulent Hans Henning Sørensen, de lokale maskinhandlere og med velvillig hjælp fra ejerne af mejetærskerne.

5 lagde ud – 4 klarede det

Rotormejetærskerne er blevet meget mere udbredte i høstbilledet de senere år. Tærskprincipet er en eller flere rotor-sektioner, hvor udskillelse og udtærskning foregår. Herfra fortsætter det udtærskede materiale til soldrensningen, mens halmen fortsætter bagud gennem rotoren.

Fem forskellige mejetærskermødelser var valgt ud til at høste engrapgræs direkte af sorten Panduro.

Efter den første prøvekørsel måtte en af deltagerne dog udgå af feltet, da knivtøjet ikke holdt til belastningen ved at tærsk direkte.

Høj hastighed giver større spild

Spildmålingerne blev udført ved at rulle en presenning ud under mejetærskeren, mens den var belastet. Desværre var

Ingen er i tvivl om, at de store rotormejetærskere kan tærsk korn med en imponerende kapacitet. Men hvordan stiller sagen sig, når de tonstunge maskiner bliver sendt ind i en engrapgræsmark og stilles over for udfordringen med tærskning af en frøafgrøde, hvor der går 2.500 frø på et gram?!

De fire rotormejetærskere

Case IH 9010

rotortærsker med én langsgående rotor og omtærsker til engrapgræs

Claas Lexion 580

hybridmaskine med accelerator, tærskencylinder og to rotorer samt omtærsker til engrapgræs

John Deere 9880 STS

rotormaskine med én langsgående rotor. Ingen omtærskedstyr

New Holland CR9080

rotormaskine med 2 langsgående rotorer (Twin Rotor). Ingen omtærskedstyr

Alle fire maskiner med 30 fods skærebord

vinden så stærk (6-7 m/sek.), at soldspillet var svært at registrere. Materialet fløj i flere tilfælde væk fra presenningen og blev derfor ikke opsamlet. Det frø, der blev samlet op, var fortrinsvis rysterspild. Case og Claas havde ikke meget soldspild pga. omtærskedstyret.

Alle maskiner klarede udtærskningen af frøene tilfredsstillende, selv om der kunne findes frø i enkelte småaks. Forholdene taget i betragtning blev resultatet dog pænt.

Efter en "optimal" indstilling blev mejetærskerkøreren bedt om at sætte hastigheden op med 30 %. Det påvirkede lynhurtigt spildet! En af maskinerne gik fra et acceptabelt spild på 33 kg op til 147 kg/ha. Det ekstra spild svarer til ca. 2.000 kr. pr. ha.

Hvad viste dagen

Vejrforholdene vanskeliggjorde både tærskning og spildmålinger, men deltagerne fik anskueliggjort, at rysterspildet

er en væsentlig faktor ved direkte tærskning og tungt vejr. De små engrapgræsfrø er meget svære at få skilt fra halmen under fugtige forhold. Det opmålte rysterspild varierede fra under 25 kg til knap 150 kg frø afhængig af indstilling og fremkørsels-hastighed.

Konklusionen fra en meget vanskelig høstdag var:

- Rotormaskinerne klarede opgaven med at tærsk engrapgræsset
- Omtærskedstyret fanger det meste soldspild
- Fugtig halm kan forårsage et stort rysterspild
- Fremkørsels-hastigheden påvirker spildet meget
- Omtærskedstyr forhindrer ikke rotor- eller rysterspild
- Korrekt indstilling af mejetærskeren er uhyre vigtig for at minimere spildet
- Forkert indstilling er dyrt - specielt i engrapgræs

Se billeder fra demonstrationen samt flere oplysninger om indstillinger fra dagen og tærskesystemerne på følgende links:

www.dlf.dk/upload/idalund2008.pdf

www.dlf.dk/upload/deltagende_mejetærskere_data_og_beskrivelse_.pdf

10 år med et godt fællesskab

Af Birthe Kjærsgaard
Avlschef
DLF-TRIFOLIUM A/S

I/S M.O.J. hedder det 10 år gamle driftsfællesskab. M for Mogens, O for Ole Geert, og J for Jens. Om MOJ med tiden bliver til MOJN eller noget helt andet, er ikke afgjort:

"Vi er åbne for nye medlemmer, men selskabet skal drives videre med samme grundholdninger - økonomisk såvel som arbejdsmæssigt. Det har vi rigtig gode erfaringer med," siger de tre samarbejdspartnere.

Det var "sociale behov", der i sin tid fik dem til at danne I/S M.O.J. Da de tre bedrifter blev drevet hver for sig, havde man rigtig god hjælp af den ældre generation. Som tiden gik, og forældregenerationen ønskede at gå på "fuldtidspension", opstod behovet dog for at have andre at dele den faglige hverdag med. Mogens Jensen, Ole Geert Olsen og Jens Birk Kristoffersen havde alle et ønske om, at få kollegaer tættere på i hverdagen.

Økonomien var selvfølgelig også en afgørende faktor for driftsfællesskabet, og da ingen af de tre ejere havde ønsker om opkøb af store arealer, måtte man finde en anden måde at følge med udviklingen. Løsningen blev et interessentskab.

Maskinliste	årgang
2 stk. Case MX100	1998
"New Holland TX64" mejetærsker	1999
Kuhn vendeplow 4 furet	2006
"Kongskilde" kulturharve 7 m	1990
"Kronus" spaderulleharve	2001
"VibroFlex" stubharve	2000
"Dalbo" tromle med crossboard 5 m	2006
"Bredal" centrifugal-spreader 24 m	2005
"Rau" sprøjte 24 m	2007
2 stk. tipvogne 10 tons og 12 tons	1999
"Kuhn" slagleklipper 3m	2005
"Kuhn" halmspreader	2004

Tidsskriftet besøger i dette nummer driftsfællesskabet I/S M.O.J.. Her er erfaringerne med den slags fællesskab rigtig gode, men kemien skal passe, hvis det skal blive en succes

"Vi har i de 10 år, der er gået, oplevet, hvor vigtigt det er med gode og tætte kollegaer, når f.eks. alvorlig sygdom opstår," siger Ole Geert (tv), Jens (i midten) og Mogens (th)

Økonomi

Da selskabet startede tilbage i 1998, var det nu afdøde regnskabschef Børge Andersen, der skrev den detaljerede drejebog. Og det var godt. Erfaringerne fra M.O.J. viser nemlig, at det er meget vigtigt for den videre succes at få skrevet spillereglerne ned fra starten. Både dem for driften af I/S'et og dem, der afgør, hvad der skal ske, hvis selskabet en dag skal likvideres, eller et medlem ønsker at forlade selskabet.

Når økonomien skal gøres op for interessentskabet, sker det efter en forudbestemt fordelingsnøgle. Arbejdstimerne fordeles med 300 timer til Jens, 1800 timer til Ole Geert og 900 timer til Mogens. Hver time betales med 160 kroner. I/S M.O.J. forpagter jorden fra de tre medlemmer. Er der overskud (eller underskud), når lønnen er betalt, fordeles halvdelen af over- eller underskuddet i forhold til den jord, hver enkelt bortforpagter til selskabet. Den anden halvdel fordeles i forhold til arbejdstimerne.

Bygninger og tørrerier udlejes til selskabet, der til gengæld ejer maskinerne. Disse er i princippet eneste kapital i

M.O.J.. Maskinsaldoen, der var opført i 1998 for hver enkelt af de tre bedrifter, forrentes med 6 % pa..

Arbejdsfordelingen

Alle tre medlemmer i fællesskabet har eller har haft, beskæftigelse uden for landbruget. Jens og Mogens i kreditforeninger og Ole Geert i lokalpolitik bl.a. som formand for teknik og miljøudvalget.

Jens var i en årrække fuldtidsansat i Nykredit. Derfor blev hans arbejde i M.O.J. begrænset til det administrative med hovedvægt på regnskab og økonomi. Mogens og Ole Geert står for den praktiske del af opgaverne. Derudover er der god hjælp fra en pensioneret landmand, der altid står klar, hvis det "brænder på".

Naturgivne forudsætninger

De tre gårde er beliggende i Vestsjælland inden for en radius af 5 km. Gårdene ligger ca. 15 km fra Kalundborg i en af Danmarks mest nedbørsfattige egne. Manglen på nedbør har da også kunnet ses i år, hvor der i vækstsæsonen er kommet meget lidt vand. Jordtypen på ejendommene går fra JB4 til meget stiv jord - JB8. Jordbundsva-

Arbejdsfordelingen er nøje defineret for de tre i I/S'et

riationen ligger inden for den enkelte ejendom og også inden for den enkelte mark. Den stive jord gør, at man meget gerne undgår pløjning, hvor det er forsvarligt. Der er dog ikke noget "alt eller intet" i forhold til reduceret jordbearbejdning.

Maskiner

En mærkesag for driftsfællesskabet er, at maskinomkostningerne holdes på et minimum. Som Mogens siger:

"I vore unge dage havde vi jo en stor tilfredsstillelse i at gå ud i maskinhuset, slå porten til side og se den funkende nye traktor. I dag er maskinhuset næsten tomt og består for en god del af gamle maskiner. Vi er ikke bange for at indleje hjælp, hvis vor kapacitet er for lille. Ligesom vi har en fast aftale om leje af et såsæt med traktor, når vi sår."

Maskinomkostningerne har i flere år

ligget under 1500 kr. pr ha. Men de sidste par år er omkostningerne steget, bl.a. fordi selskabet har måttet indleje mejetærskerkapacitet. Ikke, fordi det samlede areal er blevet større, men fordi høstvejrret har været dårligt. I 2007 fik de hjælp udefra til høst af ca. 45 ha.

Til såning lejes af naboen en traktor samt en "ny" 4m Rapid såmaskine med frøsåkasse, hvor frøet drysses ned foran efterharven.

"Vi er glade for selv at forestå arbejdet med såning. På de stive jorde er det meget vigtigt netop at være der på det helt optimale tidspunkt, så her kommer detailkendskabet rigtig til sin ret. Vi overvejer at få installeret og anvende GPS. Dels ser det godt ud, når der er kørt lige. Dels kører vi jo med overlap. Regner man på, hvor meget overlap det bliver til på de knap 400 ha, vi sår og passer, bliver det let hen imod 10

ha", siger de tre. Det er et fornuftigt ræsonnement, for overlap bør undgås både af miljømæssige årsager og pga. økonomien.

Høst

Hos I/S M.O.J. tilstræber man altid at lave en god råvare. Sammenlignes råvareenheden på høstpartier fra M.O.J. med gennemsnittet af andre partier af samme sort, er kvaliteten fra M.O.J. altid bedre. Endda ofte 5-10%. Mejetærskeren - en New Holland TX64 - er en del af forklaringen. Det er nemlig en rigtig god frøtærsker. Men én ting er maskiner, noget andet er manden - eller i dette tilfælde mændene - med kasketten.

"På vor bedrift er der stor fleksibilitet set i forhold til en gård, hvor man står som eneste medarbejder. Det har været inspirerende at være flere, og så er det vor klare overbevisning, at vi også har tjent flere penge," siger de tre samstemmende.

Fra venstre er det Mogens' gård Ll. Kelleklinte Gård, Ole Geerts Hyldagergaard, Jens' Bakkegaard

Sædskifte og etablering

Bedriften er et rent planteavlbrug med korn, roer og græsfrø. Der dyrkes rødsvingel, alm. rajgræs og et lille areal med engrapgræs. Rødsvinglen klarer sig godt på den lettere jord, hvor rajgræsset et sikrest på den gode jord

Første gang, I/S M.O.J. lagde frø ud, var i 1999, hvor man lagde rødsvingel ud til Wiboltt Frø. I år er knap 25% af arealet med frøgræs. Udover, at der skal være økonomi i frøet i forhold til andre afgrøder, betyder høst- og generel arbejdsfordeling også meget.

"Men frøafgrøderne giver os også en faglig udfordring, og det betyder bestemt også noget i hverdagen," siger Ole Geert.

Jordbehandling

Tidligere pløjede selskabet alt. I dag prøver de at undgå pløjning på de mest stive jorde og ind imellem også på de øvrige marker. Men pløjefri dyrkning medfører større forbrug af Roundup.

I år vil man prøve at snitte halmen og efterfølgende køre marken over med

spaderulleharven, hvis der kommer tilstrækkelig jordfugtighed.

I efteråret 2007 gik det hårdt ud over jordstrukturen pga. den våde høst og det våde efterår. Forhåbentlig har dette års tørke haft en gavnlig virkning med strukturforbedrende effekt.

Sædskifte

Typisk sår man to gange hvede efter hinanden efterfulgt af vårbyg. Man sår også gerne hvede efter alm. rajgræs og har ikke oplevet dårlig etableret hvede på denne plads i sædskiftet. Hveden efter rajgræsset er dog normalt noget af det senest såede hvede, og selv på den stive jord kan der altid køres efter en frømark uden at ødelægge strukturen. Hvede efter rajgræs bliver i efteråret sprøjtet med

Boxer og DFF og i foråret med 0,6 Hussar OD. M.O.J. har ikke vinterraps i år, ellers er det også en afgrøde, man gerne sår efter frøgræs.

Engrapgræsset er sået som en prøveafgrøde hos M.O.J. Det er nemt at blive fristet af DB kalkulerne, hvor engrapgræs ofte kommer ud med den bedste økonomi. Desværre er konklusionen for de tre nok, at afgrøden ikke har vist sit værd på deres lokalitet.

Alm. rajgræs lægges ud i vårbyg. Der er prøvet efterårsudlæg, men planterne frøs op i den følgende vinter, og marken måtte pløjes om. I år overvejer de at lade deres rajgræs ligge til 2. års høst, da marken er ensartet etableret og forholdsvis ren.

Rødsvingel var den art, selskabet startede ud med. De har både udlagt rødsvin-

Markplan høst 2008

105 ha hvede, heraf 16 ha med udlæg af rødsvingel Maxima
102 ha vårbyg, heraf 33 ha med udlæg alm. rajgræs Greenway
42 ha alm. rajgræs Greenway, plænetype
18,5 ha rødsvingel Casanova, tidlig sort uden udløbere
6,5 ha engrapgræs Panduro
18 ha sukkerroer

Dertil kommer en pasningsaftale på 120 ha, hvor der dyrkes korn, hundegræs og rødsvingel. M.O.J. høster dog ikke disse afgrøder. Arter og sorter er valgt, så frøet kan høstes før kornet er modent.

året. Det betyder, at både rødsvingel, engrapgræs og rajgræs fik gylle sidste efterår. Gylle til rajgræs i efteråret er lidt "flot", men på den tørre lokalitet er det vigtigt, at rajgræsplanterne kommer godt fra start og kan udnytte vinterfugtigheden.

Rødsvingelmarken bliver afbrændt. Hvis rajgræsset skal ligge til 2. år, snittes halmen med mejetærskeren. Det bliver formodentlig nødvendigt efterfølgende at køre marken over en eller to gange med afpudderen.

Vækstregulering og svampe

Det har været nødvendigt at sprøjte rajgræsset to gange mod svampe. Anden gang mod sorstrust den 1. juli. Ved den første svampesprøjtning blev der medtaget 0,25 Moddus, for på det tidspunkt så det ud til kraftig og tidlig lejesæd. Efterfølgende blev det tørt, men rajgræsafgrøden er dog for en stor del gået i leje.

Rødsvinglen blev vækstreguleret den 30. april, før det blev rigtig tørt med 1,25 CCC + 0,45 Moddus.

Engrapgræs Panduro er en mellemlang sort, og der var ikke vækstreguleringsbehov, men marken blev sprøjtet mod rust og melug.

gel i vårbyg og i vinterhvede, men på deres egn er efterårsudlæg sikrest pga. den sparsomme nedbør. Udlægsmarken må ikke være tidligt sået, så er der nemlig risiko for, at rødsvinglen gror ovenud af hveden. Til gengæld må den heller ikke sås sidst, da risikoen for opfrysning af græsplanterne så bliver for stor.

Græsukrudt

Også hos I/S M.O.J. skal græsukrudt bekæmpes, hvor det er muligt. Monitor anvendes i hveden mod gold og blød hejre og alm. rapgræs. 1. års hvede får en randbehandling, og hele marken med 2. års hvede sprøjtes.

I udlægsmarker med rajgræs og i rajgræsfrømarkerne har det ikke været nødvendigt med ukrudtsbekæmpelse.

Hvedemarken med udlæg af rødsvingel fik Hussar i foråret. Erfaringen med Hussar er, at man for at opnå fuld effekt skal sprøjte i mildt vejr i det helt tidlige forår. Rødsvingelmarken er tidligere sprøjtet med Gallant i forbindelse med den "første" kolde nat – det giver altid god effekt. Desværre er det jo ikke muligt mere.

Engrapgræsset fik 2 l/ha Reglone den 23. december, men effekten har ikke været optimal i år. Det var nødvendigt at følge op med en randbehandling med 0,05 Hussar OD specielt mod enårig rapgræs. Men sprøjtningerne tog aldrig Gold hejre.

Efterårsbehandling

På ejendommen er der lavet en aftale med en nabo om at aftage 4.000 tons gylle om

50 år

Lagerarbejder **Rene Højby Jensen**, Benløse fylder 50 år den 19. september 2008.

60 år

Lagerarbejder **Jørgen Sigurd Jacobsen**, Dyrup fylder 60 år den 4. oktober 2008.

Kontorassistent **Vita Madsen**, Dyrup fylder 60 år den 14. oktober 2008.

65 år

Frøavlskonsulent **Aksel Buch-Jepsen**, Randers fylder 65 år den 22. september 2008.

25 års jubilæum

Lagerarbejder **Niels Ejnar Overgaard**, Randers har 25 års jubilæum den 22. august 2008.

DLF-TRIFOLIUM A/S har pr. 15. juli 2008 ansat **Niels Arvidson** som ny frøavlskonsulent på Falster.

Niels Arvidson er 31 år, vendelbo og agronom. Han har de seneste 3 år været ansat i forsøgsteamet ved Landbocentrum/Gefion og har en solid videnbase både fra sin uddannelse og fra sit seneste arbejde med de nyeste dyrkningstiltag. Herudover har Niels Arvidson praktisk erfaring fra arbejdet på landbrug i ind- og udland. Han er bosat med sin familie i Maribo.

Niels Arvidson erstatter vor hidtidige frøavlskonsulent, Jens-Olav Høst. Han overtager i stedet ansvaret for DLF-TRIFOLIUMs danske fodergræssalg.

Prodana Seeds A/S, datterselskab i DLF-TRIFOLIUM koncernen, har pr. 18. august ansat **Jan Gottlieb** som ny markedsdirektør.

Jan Gottlieb vil referere til DLF-TRIFOLIUMs salg- og marketingdirektør, Søren Halbye, og får det fulde ansvar for den daglige drift og den videre udvikling af Prodana Seeds A/S.

Jan Gottlieb har tidligere været ansat i DLF-TRIFOLIUM med ansvaret for den russiske forretning og senest som channel manager for consumer forretningen.

Jan Gottlieb kommer fra en stilling som Area Manager hos Winnie Papir A/S. PRODANA sælger et bredt sortiment i græsfrøblandinger, færdiggræs, blomsterløg og maskiner mv. til den professionelle grønne sektor.

Under navnet **Den Rigtige** sælges endvidere græsfrø og andet til detailhandelen.

Returneres ved varig
adresseændring

Vinterraps 2008

Høst fordele med rapssorterne **LIONESS, EPURE og LORENZ**

LIONESS

Forholdstal 106 i Landsforsøg 2007. Usædvanlig højt indhold af olie i frøet. Velegnet til sen såning.

EPURE **NYHED 2008**

Linjesort, forholdstal 110 og 105 i Værdiafprøvning og Landsforsøg 2007. God sygdomsresistens.

LORENZ

Tre års topudbytte i forsøg – forholdstal 105 i Landsforsøg 2006. Velegnet til tidlig såning.

SÆLG DIN RAPSAVL TIL OS

Vi kan tilbyde

- Absolut konkurrencedygtig pris
- Ingen opkrævning af lagerleje
- Ingen beregning af lagersvind

Se mere på www.dlf.dk.